

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

XXVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

miraculis, qualis sit ex meritis, & antea vita fulgescit in opere subsequenti: ita ut non sit opus dubitare de sanctitate, dum tantus est in virtute. Intelligite hinc, fratres charissimi, qui pauper voluit esse pro Christo, quales modò habeat diuitias cum Christo: & qui appetijt esse contemptibilis inter homines, quam gloriosus regnet inter angelos, honorem, quem fugit in terris, nunc possidens felicissimè in cælis. Quapropter dignum est, ut ab omnibus honorificetur, qui omnium Dominum semper amauit: propensius tamen à nobis, qui eius corpori quotidie assistimus: quatenus quos filios genuit in doctrinis, dignos possideat hæredes in meritis. Nec illi tantum prodest nostra laudatio, quantū nobis eius imitatio. Magis illi placet imitator deuotus, quam laudator ociosus. Vnde fratres charissimi, & sanctissimi patres, & filij iucundissimi, totiusq; sanctæ cōgregationis populus, qui ad tanti patroni festa cōuenistis, dignos vos facite, ut Deus omnipotens per eius intercessionem, vestras exaudiat orationes. Ornate vosmetipsos spiritali pulchritudine, supereminens charitatis gloria, victrici fidei fortitudine, & spe suauissima de Christi bonitate, sequentes semper sanctorum patrum vestigia, ut per eorum gradientes exempla, illorum societate digni efficiamini: & secundum Apostolum, abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè & iuste & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi: qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum: Cui est gloria in secula seculorum, Amen.

Sanctissimi
tandi.

Tit. 2.

MARTYRIVM S. MARTYRIS ANTHIMI EPI- SCOPI NICOMEDIAE, AVTHORE SIMEONE META-

phrasæ, qui quidem eum scribit 3. Septembris capite plexum: sed nos

Latina hic sequimur Martyrologia.

Vis nescit, quam pulchrè quidē sita sit Nicomedia, & quantā sit eius magnitudo, quantusq; sit eius splendor, & quantā pulchritudo, & quòd ea sit arx omnium ciuitatum & Nicomedia? Sed quauis ea sic se habeat, & ad tantam processerit elegantiam, suo tamen germine magis gloriatur, quam his omnibus. Ex ea enim, tanquam generosus ramus, editus est Anthimus, floruitq; & pulchros fructus produxit. Nam modò quidem excesserat ex infantia, & in eo honorum morum florebat omnis gratia. Et iam euaserat adolescens, & erat intelligentiæ multis numeris absolutus. Postquam autem in virorum numerum est relatus, & eos fructus percipit, qui sunt inter viros, & ventri imperauit, iraque & carni est moderatus, & mundanū hunc fastum abhorruit: toto tempore vacabat orationi, & diuinarum rerum meditationi: Matrem autem virtutum charitatem studiosè exercuit. Se autem in hoc præclare gessit, quòd semper esset grauitate præditus, & cogitabundus, & sollicitus. Tanta autem ornatus erat humilitate, ut satis esset, si vel solūm videretur, ad compungendas animas eorum, qui erant studiosi virtutis, & ad augendam virtutem.

27. Aprilis.
secundum
Latina Mar-
tyrologia.
for. Bithy-
nia.S. Anthimi
patria.Ut se gesse-
rit puer.

Adolescens.

Vir.

Quoniam ergò qui sic vitam agebat, & vel maximè vocalem præconem propriam habebat virtutem, nec celari, nec latere poterat, euehitur ad excelsum sedem sacerdotij, & in Presbyterorum cathedra laudat Dominum: cum tamen non repētè ad id peruenisset, neque suæ vitæ proœmium fecisset sacerdotium: sed cum se prius rectè gessisset in multis alijs gradibus, & eis conuenientem exercuisset virtutē, & hæc omnia tulissent testimonium, quòd dignus esset superioribus, sic ascendit ad magnam dignitatem sacerdotij, non honorè persequens, nec arripiens: sed ab illo potius apprehensus, etiam si ipse se procūl remouebat propter summam humilitatem. Deindè excedit quidem ex hominibus, qui Nicomedia tunc erat Episcopus. Erat autem pastore vidua ecclesia, & se esse desertam desebat miserabiliter, & deplorabat calamitatem. Nicomediensium itaque præpositi, & maximè, qui erant alumni ecclesiæ, se esse desertos ægerrimè ferentes, omnes inter se communi suffragio decernunt, Anthimo mandandum esse episcopatum. Cum ergò venissent ad ecclesiam, Deum vocabant testem suæ electionis: & vehementer rogabant, ut eis reuelaretur, an esset Deo accepta eorum sententia, & an haberent supernum suffragium eis suffragans & adstipulans. Ecce autem circun-

Initiatur
sacerdotio
Anthimus.

Creatur Ni-
comediar
antistes,
1. Tim. 3.

fulsit lux magna & admirabilis: & vox quædam Anthimo tulit testimonium, & eorum confirmavit electionem, & hortata est, vt ad effectum deducerent. Atque sic præficatur clauo regendo ecclesiar, & sedes virum dignum suscipit, & suum ornamentum accipit ecclesia: & deponit tristitiam, vt quæ ad eum (vt cum Paulo dicam) irreprehensibilem, & ad eum sapientem & magnum sit affecta præfectum.

Grauiissima
Christiano-
rum perfec-
utio.

Ille autem, quomodo boni gubernatores, hoc solum spectabat, & ad id se parabat, vt sedaret graues fluctus impietatis: & vt animas eorum, qui simul cum eo nauigabant, ad portum Dei duceret. Hoc nouit Indes & Domna. Indes ille vir admirabilis & laude dignus, qui relicto Imperatore, & Imperatoris rebus omnibus, cum Domna accessit ad pietatem, & communem Regem ambo sunt accesserunt. Neque Glycerius & Theophilus fuerunt expertes studij huius viri pietatis, qui hoc sufficiens præbere testimonium, nempe mortem pro Christo. Neque alia multitudo viginti millium, qui fuerunt per ignem consummati. Mardonius quoque, & Mygdonius, & Petrus, & fortissimus Zeno, qui ipsi quoque ostenderunt parem in Christum amorem, quoniam nec à pari quidem sustinuerunt abesse martyrio. Tantum quidem in pietate incrementum tunc multi acceperunt ab Anthimo admirabili. Repente autem excitatur tempestas uehementissima, & seuisima procella irruens in Christianos, omnes perculit. Nam imperium quidem obtinebat Maximianus: exorta est autem grauiissima persecutio, & peruasit in omnem terram: & ex Christianis alij quidem quærebantur, alij vero interficiebantur. Atque florem quidem pietatis, Anthimum, virtus tunc facit manifestum: & indicatur quoque illis, qui quærebant Christianos, is qui tunc quidem erat magnus inter sacerdotes, paulo post autem etiam inter martyres.

Anthimus
ipse se pro-
dit hospiti-
bus.

Nam ille quidem versabatur in quodam pago, seminans verbum veritatis, & talentum fidei multiplicans. Mittit autem Maximianus circa viginti equites, vt eum comprehenderent, & ad eum adducerent. Illi autem cum Semanam venissent, (est enim hoc nomen pago) offendunt Anthimum: & non conijcientes hunc illum esse, quem quærebant, ipsum Anthimum rogabant de Anthimo, & quisnam is esset, & vbinam in pago degeret. Ille vero cum eos quidem interim hospitio accepisset, & eis panem & fabas in coena apposuisset, & pro viribus conuiuium exhibuisset, deinde se esse Anthimum renunciat. Quod quidem cum illi audiuissent, propemodum obstupuerunt, & nec ad illius quidem canos poterant omnino intueri, reputantes quidem mensam, & coenam, & hospitium: rursus autem cogitantes, quam de causa, & propter quid ducturi essent eum ad Maximianum, ad extrema scilicet mala, & certum supplicium. Quod quidem & eorum animis maiorem afferebat dolorem, & efficiebat, vt apud Anthimum erubescerent. Hac de causa cum os illius veridicum haberent eius indicem, & ex eius lingua intelligerent eum esse Anthimum, eum lubenter dimittebant, & vt recederet suadebant: sciebant enim nihil boni ei esse successurum ex suo aduentu ad Maximianum. Nobis autem ad nostram, aiebant, sufficit defensionem, Anthimum quidem multum quaesuisse per vniuersam Nicomediam, non potuisse tamen eum inuenire. Sed qui Dei præcepta semper meditabatur Anthimus, eos omnino adhortas & docens, vt veritatem loquantur in corde suo, & nec illos propter ipsum vel solis labris mentiri sustinens, & alioqui propter Christum mortem sitiens, vna cum eis illinc est profectus, & iter inijt. Cum eos autem multum esset exhortatus ad pietatem, & de futuris cum eis differuisset, & si quid eis durum & asperum ex pietate inerat, id leuigasset & complanasset, & eis animam agrum mundum, & ad pietatis semen suscipiendum aptum reddidisset, diuinas prius effudit preces: deinde cum fluuium offendisset in itinere, eos baptizat, & iter rursus ceptum persequitur, donec venit in ciuitatem, & ad tribunal Tyranni ingreditur, ponere quidem manus vincitus. Sic enim propter pietatem oportebat, ranquam malefeci, sibi ante Imperatorem: Mentem autem ad caelos extendebat, vnde ad se sperabat veterum auxilium.

Vltro pro-
ficiscitur ad
tyrannum.

Sistitur co-
ram Maxi-
miano.

Volens ergo Imperator vel ipso solo ad spectu Anthimo ostendere, quam esset graue & acerbum aditurus periculum, vt eum statim in principio inueniret molliorem, instrumenta publica ad torquendum comparata, ei prius producit in conspectum: & cum eum intro vocasset: Tu es, inquit, qui post Christum, qui dicitur, erras, Anthimus: faciliusque & simplicem turbam in eundem adducis errorem, & deos nostros innumerabilibus contumelijs afficis? Ille autem ex æquo ridens & tormenta proposita, & ea quæ dixerat Tyrannus: Ne ad hæc quidem, inquit, tibi responderem, certo scias o Imperator, nisi mihi facer & diuinus Doctor Paulus persuaderet, docens nos esse paratos cuiuslibet petenti reddere rationem. Pollicitus est enim nobis Deus os sapientiam, cui non

1. Pet. 3.
Luc. 21.

non poterunt resistere omnes nostri aduersarij. Nam ego quidem prius tui in simula-
 cra erroris, & in eos, quos dicis deos, damnabam crassitudinem: nunc autē video maio-
 rem tuā & apertā ignorantia, quod me quoq; ipsum sperasti abrepturū, & me ab omni-
 um creatore abducturum, qui te quoque ingratum figmentum sua honorauit imagine.
 Cur enim me vinctum ad tuum tribunal produxisti, & tormentorū instrumenta meis
 oculis subiecisti? Num clarū est te id fecisse, vt me obstupesceres, & vel omninō persua-
 deres, vel vim afferres? Oportet hæc aliquibus alijs proponere, qui sunt nimis pusilli &
 abiecti animi, & quibus hæc presens vita est voluptati, & qui maximum ducunt suppli-
 cium ea priuari. Nam me hoc è luto corpus continet quouis carcere grauius, quod mi-
 hi non sinat animam transire ad dilectum. Minæ autē, supplicia & tormenta, quibus-
 nam delicijs non sunt mihi iucundiora, quæ habent mortem euestigiō consequentem,
 quæ cum me à carnis liberārit vinculis, mittet ad ea, quæ desidero?

Hæc cum sacerdotio magnus, & decertatione maior Anthimus differuisset, dixit Im-
 perator: Sunt hæc quidē prolaxa nugæ: videbis autem. Cum verò apud se submurmurā-
 rasset, iubet eius cernicem verberari lapidibus. Ille autē, tanquam iam suscipiens primi-
 tias certaminum propter Christum, & fundamentum accipiens coronarum, placidē
 accepit presentes plagas, & cupiebat accipere grauiores, desiderans consequi præmia
 præclariora. Et partim quidem irridens, & Tyrannum veluti ludificans, partim autem
 flamma infantiæ animū eius accendens, & ad maiora & grauiora iritans supplicia: Dij,
 aiebat, qui cælum & terram non fecerunt, pereant. Quod quidem cum Maximiani cor-
 medium penetrasset, ferreis candentibus fibulis talos transfixit martyr. Illi autem tor-
 mentum erat magnæ voluptati, vt qui ea assequeretur, quæ desiderabat propter Chri-
 stum, & Maximiano propemodum agebat gratias propter supplicia: adeo desiderabat
 Anthimus Christo gratificari. Maximianus ergo, qui liberè in tormentis suam exer-
 cebat potestatem, & martyr generosum animū contendeat superare acerbitate sup-
 pliciorum, iubet testis solum consterni: Deindē ei nudum athletam impositum, virgis
 cædi vehementius: vt duplex dolor ad eius permaneret animum, nempe & supernè ex
 virgarum verberibus, & infernè ex testarū duritie. Ille autē ne tunc quidem desperans
 victoriam, cantabat hæc verba: Ago tibi gratias, Domine & Rex seculorum, quod me
 cinxisti virtute ex alto, & inimicos meos dedisti mihi dorsum: & eos, qui me oderant,
 exterminasti: & omnes, qui aduersus me insurgebant, subter me supplantasti.

Sed Maximianus rursus processit ad alia, & ænea candētia tibialia iubet alligari mar-
 tyri. Quod quidem cum factum esset, sicut iusserat, & beatis illis pedibus, quod est vehe-
 mentissimum, & ad doloris rationem maximè intolerandum, ignita tibialia fuissent
 applicata, diuina quadam gratia ad generosum illum virum desuper aduolat: & illinc
 audit vocem eum magis roborantem, & spondentem victoriam, & præmia promitten-
 tem, & mox manum præbentem, quæ imponat coronam. Vox autem eius animū con-
 uertit ad tranquillitatem, & eius vultrum reddidit alacriorem. Porro autem iucundus
 quoque quidam subrisus insidet eius labris, significans internam cordis tranquillitatē.
 Hæc ergo videns Maximianus, stupebat quidem, vt erat consentaneum: (quid ni enim
 stuperet?) rei tamen detrahebat, & eam vocabat præstigijs, & incantationem, & roga-
 bat causam. Iustus autem, Sunt, inquit, mihi præsentia, O Imperator, bona proœmia &
 certa promissio futurorum. Breui enim conuincā te frustra esse inflatum, & deos, quos
 nominas, ostēdam esse humanis viribus longè imbecilliores, adeo vt te sit subitura pœ-
 nitentia, quod me feceris periculum: & quod non à nobis citius recesseris, non leue sis
 damnum iudicaturus.

His vehementer commotus Maximianus, iubet martyrem rotæ alligatum, continen-
 ter quidem in rota versari, ignis autem lampadibus eius carnes consumi & eliquari.
 Atque Maximiano quidem ad effectum statim deductus fuit iustus: & lampades in ma-
 nu habentes lictores, accesserunt ad martyrem, qui erat extensus in rota, ignem spiran-
 tes, ignem videntes, ignem ferentes: animis in eum flammam spirantes feruentius, quam
 ignis, quem habebant in manibus, ac propemodum arbitantes, se athletam facturos
 esse totum flammæum. Postquam autem iam venerunt prope rotam, (O admirabilem
 tuam, O Christe, in eum virtutem) illa quidem continuo destitit moueri: illi verò ca-
 rnisces
 prostrantur.

Imperator, tortores insectabatur maledictis, & criminabatur quod iussa exequi negli-
 gerent, & præsentium rerum curam omnem abijcerent. Et, Quomodo, dicebat, eò ve-
 nistis

nistis audaciae, ut vos tanta inuaserit foecordia, & istum nostro imperio pretuleritis, adeo ut nostra quidem iussa reliqueritis imperfecta, humi autem accubueritis, ut & vobis ipsis gratificemini, & labore defessos recreetis? Videt, quemadmodum ne seipsum quidem possint restituere, neque manibus uti ad id, quod est opus: sed ignorabat stolidus, diuinam virtutem, non autem foecordiam, vires eorum extinxisse. Illi autem: Non itares se habent, O Imperator, responderunt, neque tardi sumus in tuis iussis exequendis: absit, ut tantum insaniamus: neque cessimus foecordiae, neque manus nostrae magno defesse sunt labore: sed terribilis quaedam visio nos sic affecit, quae nos humi deiecit, & manus nostras dissoluit: & iam sumus membris dissoluti, & effecti omnino imbecilli. Tres enim viri, ad specum quidem candidi, & candidis induti vestibus, specie autem terribiles, nobis apparentes, toruere in nos & ferociter adspexerunt: & ignis, qui erat in manibus, ex lampadibus statim in nos spirauit. Deinde cum iussissent abscedere Anthimum, (cum autem vocabant Dei famulum) nos deiiciunt: & sic statim, ut vides, afficiunt. Atque ij quidem haec inter se disserebant.

Martyr feruenter agit gratias Deo

Interim autem dum rota quiescebat ab ambitu, & nihil omnino mouebatur, martyr Deo feruentiorem offerebat gratiarum actionem, & illinc ampliorem consequabatur benignitatem. Maximianus itaque volens ostendere, ex licitorum simplicitate, non autem ex martyrica ad Deum fiducia, hanc rem esse profectam, eum deposuit e rota, & ei ense mortem minatur, nisi sacrificaret. Ille autem ex minis sumpsit argumentum maioris gratiarum actionis: & toto corde Deum rogauit, ut perueniret ad chorum viginti millium martyrum, ut etiam iiceret ei dicere: Ecce ego, & pueri mei, quos dedit mihi Deus. Imperator vero postquam vidit finem ei maxime esse in votis: Scio, inquit, quam vos Christiani sitis gloriae cupidi, & honoris appetentes, & quod proiecta vestra audacia quaecumque nomen assequi cupientes, extremum omnium malorum, mortem violentam eligitis. Sed hac quidem de causa minimè lataberis. Nam cum ego te prius multis affecero supplicijs, luce praesenti sic priuabo, ut qui sis indignus tatarum voluptate. Martyr autem: Non alia, inquit, ratione efficias, ut praemia consequar praecleariora.

Catenis vincitur ducitur in carcerem.

Quid postea consequitur? Ferreis catenis vincitur, & ad maleficorum carcerem deducitur. Sed ea, quae consueuerat, eius lingua ad Deum canebat: & catenas simul dissoluit & vincula, ne eos quidem, qui ipsum ducebant, lictores dimittens expertes miraculi. Nam ij quoque proni humi iacebant, obstupefacti admirabili spectaculo. Quaedam enim diuina gratia desuper martyrem circunuolans, & in eum lucem immisit clarissimam, & eos, qui ipsum acceperant, lictores, cum ferreis, quibus erat circumdatus, vinculis, humi repente deiicit, cum ne conuiuere quidem sustinissent. Cum vero martyr eos fecisset surgere, iubet ut coeptum iter peragant. Cum autem peruenissent in carcerem, ingreditur ille latus, tanquam ad conuiuium: & cum eis, qui illic erant, fidei panem proposuisset, & eos benignè & comiter esset amplexus, & eis propinasset pietatè ac veram religionem, eos Christo totos coniungit & conciliat, & eius adoptiuos filios efficit per baptismum. Maximianus autem cum hoc accepisset ab ijs, qui erant ei subiecti, & timuisset, ne multorum aliorum faceret iacturam, iubet rursus ad se adduci martyrem, & rursus adhortatur, ut dijs illius sacrificet. Quo tempore huius quoque rei praemium ei pollicetur sacerdotium.

Carcerem de- tentos baptizat.

Magna di- cendi liber- tas.

Ille autem liberè: At ego, inquit, ante tua verba sum sacerdos, & sacerdos primi, & magni & praecleari Pastoris & Pontificis Christi, qui non solum meae carnis est particeps, & ad me usque propter me descendit: idque cum sit Deus expers materia, & qui non potest comprehendi: sed etiam sacrificauit seipsum pro quibus: & in crucem actus, mortem suscepit: & die tertio resurrexit: & in caelum rursus ascendit, me quoque simul eiciens, qui illinc cecideram propter inobedientiam. Huius sum ego sacerdos, & ei me ipsum statui offerre hostiam. Res autem vestrae, & vestrorum, ut dicitis, deorum, dignae sunt nocte & angulis, & quae luceantur potius propter interitum & calamitatem, quam appetantur maledictis.

Punitur ca- pite.

His ira percitus Imperator, iubet generosum Anthimum duci ad mortem. Ducitur ergo athleta, spe futurorum habens vigentem laticium. Et cum peruenisset ad locum, in quo erat per mortem peruenturus ad vitam, ad precandum tempore petito & accepto, cum postremò esset precatus, & Deum allocutus, ei beatum illud caput amputatur tertio mensis Septembris. Vespere autem accedentes quidam fideles, cum preciosum corpus illius sustulissent, sancteque & honorifice composuissent, in ipso loco, in quo fuit consummatus, pulchre deponunt, laudantes patrem, & filium, & spiritum sanctum, vnam

vnām diuinitatem & regnum: Cui omnis gloria, honor & adoratio, in secula seculorum, Amen.

DE S. VITALI MARTYRE reperiet Lector quædam scitu digna Tomo 3. die 19. Iunij in Epistola, quam S. Ambrosius scripsit fratribus per omnem Italiam: ex qua etiam Petrus Damianus quædam ad verbum descripsit in Sermonem, qui iam sequitur.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO
PARTIM HISTORICVS DE SS. VITALE ET

Valeria eius coniuge.

Mmenfas Deo laudes & gratias referamus, dilectissimi 28. Aprilis.
fratres; quia dum per totum orbem Paschalis festiuitas
rutilat, nostræ patriæ fines etiam beati Vitalis triumphalis
festiuitas toto orbe celebris,
hodie illustrat. Hodie nanque miles Christi gloriosus,
pro fide Imperatoris sui in æternum victurus occubuit:

hodie deuicto humani generis inimico, cum triumpho
gloriæ regna siderea penetravit: hodie peracto stadij
sui cursu, de ergastulo carnis victor exiuit: hodie alternantibus hinc inde hymnidicis Angelorum choris, palatium Regis æterni purpuratus intravit. Vbi cum ignitis beatorum spirituum coctibus inenarrabiliter emicat, cum trabebat senatoribus curiæ cælestis exultat: cum Patriarchis in aureo sublimiter folio inthronizatur, cum laureatis martyribus mirabiliter coronatur: Cum his omnibus stola indutus gloriæ, ineffabili exultatione tripudiat, & in conspectu æterni Regis melodum Alleluia iucundissima suauitate decantat. O quàm beatè moritur, qui moriendo oritur: quàm feliciter temporalem vitam finit, qui viuere perpetualiter incipit. Hinc est, quod sancta Ecclesia dies migrationis sanctorum, natales vocare consuevit, quia protinus in cælo nascuntur, cum in terra visibiliter moriuntur: & tunc verè incipiunt viuere, cum mortale videntur vitam finire.

Sanctorum mors, vitæ initium.

Perpendite, fratres mei, hic inuidiosissimus miles Christi quàm forte, quàm robustum pectus habuerit, qui de sui periculo omnimodò securus, de alieno sollicitus, vno verbi telo, & inimicum percussit, & claudicantem iam inflicto vulnere socium, ad agendum fortiter excitauit. Docta manus ad prælium, vibrauit hastam: socium, vt surgeret, retigit, & vincenti iam aduersario letale vulnus inflixit. Vt enim in veracissima gestorum illius narratur historia, cum post nimia tormenta Vrsicinus capitalem sententiam voluisset euadere, exclamauit beatus Vitalis, dicens; Noli, noli, Vrsicine medice, qui alios curare consueuisti, teipsum æternæ mortis iaculo vulnerare. Sanctorum quippe virorum est consuetudo, fratres mei, vt in tribulationum bello deprahensi, dum illinc aduersarios insequentes, hinc suos fugientes adspiciunt, illis opponant scutum patientiæ, istis intorqueant iacula doctrinæ: atque ad vtrunque pugnandi modum mira virtutis arte se erigunt, quatenus & infirmi intus fortiter se erigant, & foris viriliter aduersa contemnant: hos docentes corrigant, illos tolerantes premant. Insurgentes nanque hostes patièdo despiciunt, infirmantes verò ciues compatièdo ad salutem reducunt. Illis resistunt, nè & alios subtrahant: istis metuunt, nè metuendo mortem, vitam funditus perdant. Illinc iaculis aduersantia pectora feriunt, hinc scuto opposito debiles tuentur. Atque ita vtrobiquè velocitate circumspectionis inuigilant, quatenus & ante se audaces confodiant, & post se trepidos à vulnere defendant. Sed quisquis vult in campo certaminis fortiter agere, curet necesse est in pace domestica se custodire, in ocioque se frequenter exerceat, nè ignarus pugnandi, incautè ad bella prorumpat: nè si rudis & imperitus cum doctiore congredditur, dum arma armis præter solitum conferere nititur, antequàm insigne aliquid faciat, improuiso vulnere prosternatur, & victus intereat, vnde victor esse totis nisibus anhelabat.

Veracissima S. Vitalis historia: quæ est Tomo 3. die 18. Iunij

Ad certamina præparandus.

Neque etenim credendum est, quod beatus Vitalis religiosè viuere, & in primis Deo seruire tunc cœperit, cum ad agonem martyrij, persecutoris illum crudelitas prouocauit. Vir nanque sanctus tunc etiam summis viribus fultus erat, cum sine vlla persecutonis molestia, in pacis suæ tranquillitate quicauerat. Qui sibi tantummodò notus &